

„Kaimo“ dvasia etninės muzikos gaivinimo judėjime Lietuvoje XIX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje: priežastys ir pasekmės¹

ROMUALDAS APANA VIČIUS

Vytauto Didžiojo universitetas

Anotacija. Lietuvių etninės muzikos gaivinimo judėjimas, kilęs su nacionaliniu išsivadavimu XIX a. pabaigoje, vieną iš ryškiausių „gimtojo sodžiaus“ kultūros reiškinių kartu su jo „dvasia“ XX a. perkėlė į miestus, į kitą kultūrinę aplinką. Tarpukario Lietuvoje, integruojantis į europinę kultūrą, pradėtas ir stilizacijos kelias, pokaryje padėjęs atsispirti Lietuvos visuomenės sovietizavimui. 1969 m. kilęs folklorinių ansamblių sąjūdis rėmėsi autentiška XIX a. pabaigos – XX a. pradžios „kaimo“ kultūra. 2011–2013 m. apklausos duomenys rodo, kad organizatoriai ir žiūrovai gaivina etninę muziką šiandien nori sieti ne vien tik su kaimiškosiomis, bet ir su miesto tradicijomis, netgi su pramoginės muzikos kryptimis, todėl „kaimo“ dvasios perkėlimo į miestą ir jos plėtros visuomenės kultūriniame gyvenime problema neišspręsta ir šiandien.

Pagrindiniai žodžiai: dvasia, kultūra, etninė muzika, judėjimas, tradicija, kaimas, miestas.

Abstract. The process of revealing of ethnic music in Lithuania has begun and has been connected to national liberation movement of the end of the 19th c. At this time each form of revealing the ethnic music was supported. The way of integration to European culture at the time of independent Lithuania Republic was choose and this way was continued after the World War II, when the movement of folklore ensembles in 1969 has began. It is obvious that the folklore music as the most noticeable feature of the peasant culture and the “soul” of the “country” was revealing of all these more than one hundred year period. The results of the interview of the respondents made in the 2011–2013 show that these events continue ethnic traditions and reflects the needs of contemporary society at the same time.

Key words: soul, culture, ethnic music, movement, tradition, country, city.

DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/td.v10i0.1034>

¹ Straipsnis parengtas pagal 2007–2013 m. ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ PLĖTROS VEIKSMŲ PROGRAMOS 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.1-ŠMM-07-V „Parama mokslininkų ir kitų tyrėjų mokslinei veiklai (visuotinė dotacija)“ projektą „Etninės muzikos gaivinimo judėjimas Lietuvoje XX a. 7 deš. – XXI a. pr.“, 2011–2015 m. vykdomą Vytauto Didžiojo universitete.

Tyrimo objektas: XIX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje gaivinama lietuvių etninė muzika.

Straipsnio tikslas: išnagrinėti etninės muzikos judėjimo XIX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje iškeltą tradicinės kaimo ir modernios miesto kultūros sąveiką.

Uždaviniai: atskleisti lietuvių etninės muzikos gaivinimo ypatumus, nustatyti jų susidarymo laikotarpius ir sąsajas su visuomenės kultūros poreikiais.

Metodika: kiekybinis ir kokybinis tyrimas, analizė, lyginimas, apibendrinimas.

Rezultatai: iškeliama hipotezė, kad lietuvių etninės muzikos gaivinimo judėjimas, XIX a. pabaigoje ir XX a. pirmojoje pusėje buvęs įtaigia etninio ir kultūrinio tapatumo tvirtinimo priemone, dėl lietuvių, kaip „jaunos, užgimstančios“ tautos, raidos ypatumų ilgainiui sustabarėjo ir atsiliko nuo modernios tautos kultūrinių poreikių. Tarpukario ir pokario metais pasiektą integraciją į europinės kultūros erdvę 1969 m. kilęs folklorinių ansamblių sąjūdis vėl grąžino į jau praeitą bemaž šimtmečio būvį, kartodamas „kaimo“ kultūrinės dvasios kelią į miestus ir į pakitusios visuomenės gyvenimą.

Įvadas

Problema – ar etninės muzikos judėjime iškilusi tradicinės kaimo ir modernios miesto kultūros sąveika buvo veiksminga, ar ji siejosi su praeities ir dabartinės visuomenės poreikiais ir atitiko bei dabar atitinka bendrus europinės ir pasaulio kultūros poslinkius – bemaž nenagrinėta arba gvildenta labai menkai. Etninė muzika pradėta gaivinti jau nuo vadinamųjų „klojimo teatro“ laikų XIX a. pabaigoje. Slapti vakarai rengti ne tik kaimuose, bet ir miesteliuose, tačiau apie juose skambėjusią liaudies muziką tuos renginius nagrinėjančiuose darbuose tik užsimenama (10, p. 71–112; 5, p. 93–108). Folkloro gaivinimą Lietuvoje aptarė Stasys Skrodenis (14; 15), tačiau etninės muzikos gaivinimo sąsajų su modernia kultūra nenagrinėjo. Tradicinių bei modifikuotų muzikos instrumentų sklaidos istoriją atskleidė Marija Baltrėnienė (2) bei Vladas Bartusevičius (4), tačiau kaimo ir miesto kultūros sąveikos klausimų jie irgi negvildeno.

Lietuvos miestų folkloro ansamblių veiklos sąsajos su kaimiškąja kultūra aptariamos Aušros Zabielenės (20) monografijoje. Pagal 2003–2007 m. apklausų duomenis pateikta folkloro judėjimo dalyvių nuomonė rodo, kad didmiesčių folkloro ansamblių dalyviai labiau nei mažų miestelių ir kaimų ansamblių dalyviai linkę naujovėms, o pastarieji – pripažįsta tradicinį folklorą (20, p. 115–116).

Todėl tyrimas yra *aktualus*, nes per daugiau nei šimtmetį etninės muzikos gaivinimo judėjimas reiškė ir tebereiškia svarbiausias lietuvių, kaip „užgimstančios tautos“ (16, p. 38), kūrimo ir brendimo idėjas, buvo vienas iš veiksmingiausių etninio ir kultūrinio tapatumo įtvirtinimo būdų.

„Kaimo“ dvasia – į modernią miesto kultūrą

Lietuvos miestuose ir miesteliuose lietuviai istoriškai sudarė gana nedidelę gyventojų dalį, jų pagausėjo tik tarpukario Respublikos laikais. Todėl ir „kaimo“ muzikos kelias į miestą buvo gana neįprastas. Tradicinėje sodžiaus kultūroje skambėjo lietuvių etninė ir bendratautė muzika, o miestuose ir miesteliuose – nuo seno Lietuvoje gyvenančių lenkų, žydų, vokiečių, baltarusių, totorių ir kitų tautinių mažumų miestietiškas folkloras.

Lietuvių etninė muzika miestuose ir miesteliuose pradėta gaivinti su tautinio atgimimo sąjūdžiu, o didesnes teises įgijo tik Lietuvos Respublikos laikais. Miesteliuose mūsų tautos muzika pradėta propaguoti nuo 1893 m. rengiamuose slaptuose „klojimo teatrų“ spektakliuose. Šiuose vakaruose, be pjesės, skambėjo ir liaudies dainos bei šokiai (15, p. 166–175). Po vaidinimų labai dažnai pasirodydavo ir nedideli mėgėjų chorai (8, p. 58). Paskui buvo rengiamas pasilinksminimas, šokiai.

Iš „klojimo teatro“ vakarų išaugo jau miestuose nuo 1923 m. statomi etnografiniai spektakliai, o iš po vaidinimų pasirodančių chorų repertuaro – nuo 1924 m. rengiamos Dainų šventės.

Etnografiniai spektakliai „Lietuviškos vestuvės“ išlaikė visą „kaimo“ dvasią, juose skambėjo tik autentiška lietuvių etninė muzika. Jie 1923 m. parodyti Lenkijoje atsidūrusiame Vilniuje, 1927 m. Kaune bei 1932–1935 m. Aukštaitijos kaimuose (14, p. 67–75, 86–94). Liaudies dainos, šokiai, rateliai ir žaidimai čia buvo pateikiami kaip tikrose Lietuvos sodžiaus vestuvėse. Dainos, šokiai bei instrumentinė muzika irgi autentiškai, „kaimo dvasios“ pavyzdžiu, gaivinta ir 1935–1938 m. provincijos miesteliuose surengtose „Senovės dienose“ (13).

Tarpukaryje chorams pritaikytos liaudies dainos sudarė svarbią nuo 1924 m. rengiamų Dainų švenčių repertuaro dalį. Tautiniai šokiai masiniuose renginiuose pradėti šokti nuo 1937 m., o Dainų šventėse – nuo 1950 m. (3). Chorams pritaikytos etninės muzikos perkėlimas į miestus siejosi ne vien tik su akademinės muzikos taisyklėmis, bet ir su miestų ir miestelių, kuriuose daugiausia chorų gyvavo, kultūra. Chorų atliekamos lietuvių liaudies dainos skambėdavo visuose tarpukario Lietuvos šventiniuose renginiuose, be chorų neapsiėjo joks svarbesnis valstybinių ar kitokių datų minėjimas. Chorų atliekama etninė muzika laikytina bene pirmuoju kaimo ir miesto kultūros sąveikos, „sodžiaus“ idealo į miesto kultūrą dėl akademinės muzikos taisyklių jau nepernešusios, pavyzdžiu. Tautiniai šokiai, nors stilizuoti, pritaikyti scenai ir netgi paveikti autorinės kūrybos, savo pirmapradiškumą išsaugojo, todėl dar iš esmės išlaikė ir „kaimo“ kultūrą.

Kitas etninės muzikos gyvavimo miesteliuose ir miestuose žingsnis sietinas su etninių muzikos instrumentų rekonstrukcija, kuriant naujus jų modelius ir

repertuarą. Jau XIX a. pabaigoje sodžiaus kultūroje naudotos kanklės buvo laikomos vienu iš lietuviškojo tapatumo ženklų (14, p. 27), pačiu tikriausiu „sodžiaus“ simboliu. Nuo XX a. pradžios šie instrumentai tobulinami, 1930–1932 m. sukurti jų koncertiniai pavyzdžiai. Lietuvos kaimuose ir miesteliuose, o tarpukaryje – ir miestuose, steigėsi „kanklininkų rateliai“, atliekantys stilizuotas liaudies melodijų išdailas bei nesudėtingas pjeses. Nors visuomenė kankles pamėgo, jos tarpukaryje laikytos vienu iš ryškiausių tautinio tapatumo ženklų, tačiau būtent dėl to kanklės buvo labiausiai siejamos su lietuviškąja „kaimo“ kultūra.

Kitaip buvo su skudučiais, kurie dėl stilizuoto repertuaro tarpukaryje iš Šiaurės Rytų Aukštaitijos kaimo kultūros išplito visoje Lietuvoje. Juos daugiausia pūtė moksleiviai ir jaunimas. Paprasti ir patogūs muzikuoti instrumentai plačiai prigijo Lietuvos mokyklose, juos pūtė ir įvairių, daugiausia patriotinių, jaunimo organizacijų nariai. Todėl skudučiai, kaip ir chorų dainos, laikytini kitu sėkmingu kaimo ir miesto kultūros sąveikos pavyzdžiu, jau bemaž nedvelkiančiu „kaimo“ dvasia.

Stilizacija siejosi su bendraisiais tarpukario Lietuvos kultūros pokyčiais, kai tebestiprinant etninį tapatumą visose kultūros srityse kartu buvo siekiama integruotis ir į europinės kultūros erdvę, atsikratant mūsų valstietišką tautą visuose jos žingsniuose lydinčios akivaizdžios „kaimiškos“ praeities.

Tad tarpukario Lietuvoje etninės muzikos kelias į miesto kultūrinę erdvę buvo dvejopas: autentiškas ir stilizuotas. Autentiška etninė muzika kaip tikra „gimtojo sodžiaus“ dvasia į miestus ir miestelius etnografiniais spektakliais buvo perkeliama gana tiesmukai, neatsižvelgiant į visiškai kitokią miesto kultūros aplinką. Miestuose ir miesteliuose ji buvo rodoma kaip „egzotinis“ reiškinys, aštriu kaimišku „kvapu“ turintis kelti nostalgiją „sodžiui“, iš kurio nelabai seniai išvyko ir miestuose apsigyveno nemaža lietuvių tautos dalis, daugiausia mokslus išėję inteligentai ir besisteigiančiuose fabrikuose įsidarbinę iš kaimo kilę darbininkai ir jų šeimų nariai. Stilizuota etninė muzika siejosi su bendraisiais to meto kultūros raidos pokyčiais, būtent integracija į europinės kultūros erdvę. Stilizacijos pagrindas buvo ne miesto, o „kaimo“ muzika, todėl ši kryptis, nors ir atskleidė kaimo ir miesto kultūros sąveiką, lyg ir pakeitė savo „dvasią“, visateise miesto kultūros dalimi irgi netapo.

Etninių muzikos instrumentų modifikavimas ir repertuaro stilizacija XX a. viduryje peraugo į etninės muzikos profesionalų sceninį perteikimą. 1941 m. įsteigtame valstybiniame dainų ir šokių liaudies ansamblyje buvo atliekamos ne tik stilizuotos liaudies melodijų išdailos, bet ir folkloro pagrindu sukurti autoriai kūriniai. Šis kelias pokaryje tapo pagrindinis. Iš tarpukario ėjusi stilizacijos paveikta „dvasia“ dar labiau nyko, etninės muzikos pateikimas priartėjo ir netgi susilygino su to meto europine kultūra, kurioje gaivinant etninę muziką „kaimo“ idealo buvo atsisakyta dar tarpukaryje ir po Antrojo pasaulinio karo.

Nuo 1969 m., kilus folklorinių ansamblių bangai, vėl sugrįžta prie tradicinės autentiškos muzikos gaivinimo, prie jau bemaž išnykusios „sodžiaus“ dvasios. Repertuaro pagrindu paimtas stilizacijos nepaveiktas folkloras, gaivinimo modelis – XIX–XX a. sandūros ir XX a. pirmosios pusės kaimo muzika. Folkloro ansamblių 1986 m. Lietuvoje buvo 782, 1987 m. – 901, iš jų 771 veikė rajonuose, 130 – miestuose (17).

Vertinant folkloro ansamblių ir jų dalyvių skaičių, tenkantį vienam statistiniam Lietuvos gyventojui, mūsų šalis tikriausiai atsidurtų vienoje iš pirmųjų vietų Europoje. Tačiau būtent folkloro kolektyvų gausa ir jų gaivinamos etninės muzikos kaip vien tik „kaimo“ kultūros ir jos praeities „dvasios“ pakartotinis perkėlimas į Lietuvos miestus šiandien visą judėjimą ne tik grąžina į daugiau nei šimto metų praeitį, bet ir kelia naujas jo plėtros problemas.

Per daugiau nei šimtmetį mūsų visuomenė nužengė tolyn, integravosi ne tik į Europos, bet ir pasaulio kultūros erdvę, o tautinio tapatumo tvirtinimo klausimai, XIX–XX a. sandūroje ir XX a. pirmojoje pusėje buvę vieni opiausių, jau neatrodo itin reikšmingi. Lietuviai šiandien yra subrendusi moderni tauta, o mūsų valstybė – pripažinta pasaulio šalių sandraugos narė.

Dabar, kaip rodo kitų šalių etninės muzikos judėjimo tyrimai, modernioms tautoms labiausiai rūpi atspara globalizacijai ir kartu integracija į pasaulio kultūros erdvę, o tautinio tapatumo tvirtinimo, taigi, praeities „kaimo“ idealo išsaugojimo šiuolaikinėje visuomenėje, klausimai jau neatrodo reikšmingi. Autentiškos etninės muzikos kaip kaimo kultūros pakartotinis perkėlimas į Lietuvos miestus, kur daugeliu atvejų gyventojų skaičių jau bene pusšimtį metų persveria lietuviai, šiandienos požiūriu yra menkai pagrįstas reiškinys.

Ką parodė apklausa?

Žinant istorinius „kaimo“ kultūros ir jos „dvasios“ kelius į miestą, taip pat ir nelengvą įsitelkimą į modernėjančios visuomenės gyvenseną, buvo siekta išsiaiškinti, ar šios sąveikos problemos dar gyvos ir šiandien ir ką apie tai mano Lietuvos miestų etninės muzikos renginių organizatoriai, žiūrovai, dėstytojai, etninių muzikos instrumentų meistrai, etninės kultūros įstaigų darbuotojai bei šią veiklą stebintys ir konsultacijas teikiantys mokslininkai.

Vykdam projektą „Etninės muzikos gaivinimo judėjimas Lietuvoje XX a. 7 deš. – XXI a. pr.“, 2011–2013 m. buvo apklausti 75 pateikėjai. Duomenys pateikiami 1 ir 2 lentelėse. Didžiausią skaičių sudarė aukštąjį išsilavinimą turintys pateikėjai, tai rodo aukštą šių renginių organizatorių ir žiūrovų lygį.

1 lentelė. Pateikėjų skaičius pagal užsiėmimą ir išsilavinimą

Pateikėjai \ Išsilavinimas	Aukštasis	Aukštesnysis	Vidurinis	Nebaigtas vidurinis	Iš viso
Organizatoriai	11	1	–	–	12
Dalyviai	17	2	–	–	19
Žiūrovai	12	2	3	1	18
Mokslininkai	4	–	–	–	4
Dėstytojai	8	2	–	–	10
Meistrai	3	1	1	–	5
Etninės kultūros įstaigų darbuotojai	7	–	–	–	7
Iš viso	62	5	4	3	75

Pateikėjų amžius buvo nuo 15 iki 71 metų. Didžiausią grupę sudarė 43 apklausti 40–60 m. pateikėjai, kurie daugiausia buvo renginių organizatoriai, žiūrovai, meistrai, dėstytojai ir mokslininkai.

2 lentelė. Pateikėjų skaičius pagal užsiėmimą ir amžių

Pateikėjai \ Amžius	15–18	18–30	30–40	40–60	60–80	Iš viso
Organizatoriai	–	–	1	9	2	10
Dalyviai	1	1	3	8	4	11
Žiūrovai	3	3	3	6	3	18
Mokslininkai	–	–	–	4	–	4
Dėstytojai	–	–	1	6	3	10
Meistrai	–	–	–	4	1	5
Etninės kultūros įstaigų darbuotojai	–	1	–	3	1	7
Iš viso	4	5	8	43	14	75

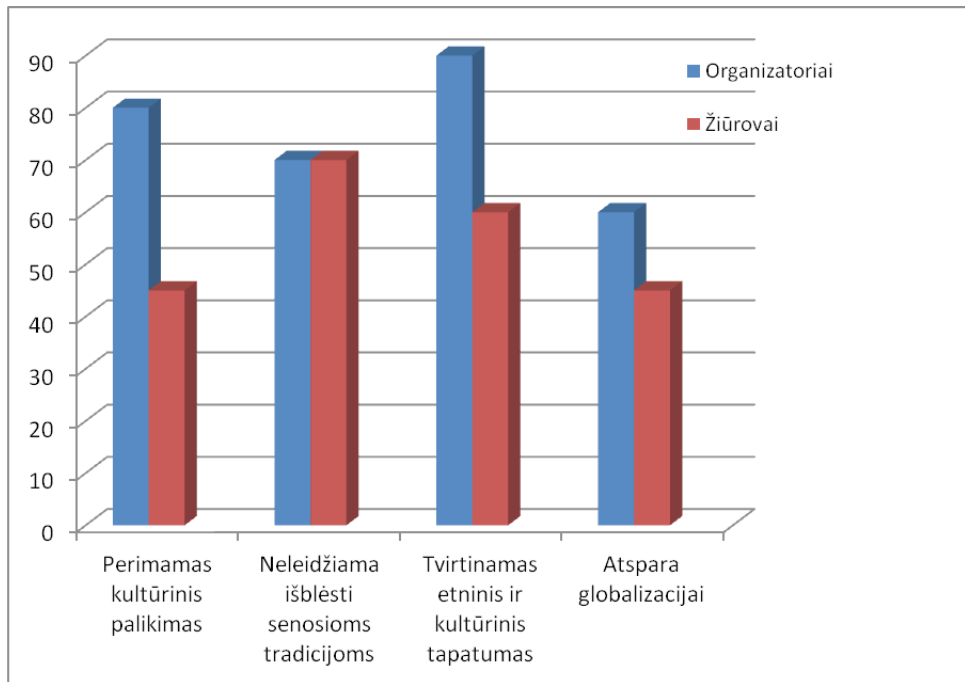
Pateikėjai gyvena ir dirba visuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose, organizatoriai šiandien vadovauja etninės muzikos gaivinimo veiklai, o ekspertai – organizatoriams ir įstaigoms teikia mokslines ir metodines konsultacijas.

Buvo apklausiami šventėse, folkloro festivaliuose, mugėse ir įvairiuose kituose renginiuose, kurie vyko 2011–2013 m. Lietuvos miestuose, taip pat ir pateikėjų darbo vietose. Apklaustos dalyvių atsakymai pildyti specialiose anketose, o visas

pokalbis, sutinkant apklaustajam, buvo įrašinėjimas. Apklausos duomenys saugomi Vytauto Didžiojo universiteto Kultūrų studijų ir etnologijos katedros archyve, specialiu šifru VDU EMGP pažymint, kad tai – vykdomo projekto medžiaga.

Klausta, ar etninės muzikos gaivinimo renginiais perimamas kultūrinis palikimas, ar neleidžiama išblėsti senosioms tradicijoms, ar tvirtinamas etninis ir kultūrinis tapatumas, ar šiais renginiais atsispiriama globalizacijai, ar įmanomos etninės ir pramoginės muzikos sąsajos.

Atsakymai į klausimus procentais pateikti 1 diagramoje, iš kurios matyti renginių organizatorių ir žiūrovų nuomonės bei šių nuomonių skirtumai.

1 diagrama. Renginių organizatorių ir žiūrovų apklausos duomenys procentais

Organizatoriams atrodė, kad šiais renginiais mūsų senasis paveldas perimamas – tuo neabejojo net apie 80 % apklaustųjų. Tačiau žiūrovai manė kitaip – už pasisakė tik 45 %, priešingai galvojo net 55 % apklaustųjų, taigi, didesnioji dalis. Sugretinus organizatorių ir žiūrovų teigiamus atsakymus, matyti, kad šių abiejų grupių atstovų teigiamos nuomonės labai skiriasi. Tačiau, kaip ir organizatoriai, nemažai žiūrovų pabrėžė etninės muzikos gaivinimo kūrybiškumą bei šiuolaikiškumą: „Nereikėtų bijoti šiuolaikiškumo, tik nepersistengti“ (19, A 4, b 9, l. 1).

Klausimu, ar etninės muzikos gaivinimo renginiais miestuose neleidžiama išblėsti senosioms tradicijoms, organizatoriai ir žiūrovai buvo vieningi. Renginiai,

abiejų apklaustųjų grupių nuomone, tradicijoms išblėsti neleidžia – taip atsakė apie 70 % apklaustųjų, tačiau jų netęsia. Taip teigė net 80 % organizatorių ir žiūrovų. Paaiškinta, jog miestuose vykstančios šventės, festivaliai ir kitokie renginiai labiausiai atskleidžia šiuolaikinės visuomenės poreikius, kurie, lyginant su gaivinama „gimtojo sodžiaus“ kultūra, gerokai pakitę.

Kitas, dar nuo etninės muzikos gaivinimo judėjimo pradžios nuolat išskylantis klausimas: ar etninės muzikos renginiais ir šiandien stiprinamas etnis ir kultūrinis tapatumas? Organizatorių ir žiūrovų nuomonės šiuo klausimu išsiskyrė. Organizatorių (net apie 90 %) manymu, šiais renginiais etnis ir kultūrinis tapatumas stiprinamas ir šiandien, o teigiamai į šį klausimą atsakė daug mažiau – 60 % žiūrovų. Nepaisant gana didelės teigiamai pasisakiusių abiejų grupių apklaustųjų dalies, skirtumai tarp grupių daugiau nei akivaizdūs, jie sudaro net 30 % visų atsakymų.

Panašiai, nors ir ne taip ryškiai, skyrėsi organizatorių ir žiūrovų nuomonės dėl etninės muzikos renginių, kaip atsparos globalizacijai, vaidmens. Organizatoriams atspara globalizacijai atrodė reikšminga šių renginių dalis, tai vertino net 60 %, o žiūrovams atspara globalizacijai tokia reikšminga neatrodė, nes už tai pasisakė tik 45 % pateikėjų, o net 55 % buvo prieš.

Svarstant etninės ir pramoginės muzikos sąveiką, absoliuti organizatorių ir mokslininkų dauguma (net 90 %) pasisakė už tai, kad etninė muzika turi būti gaivinama ne vien tik tradicinėmis, bet ir šiuolaikinėmis pramoginės muzikos priemonėmis. Abejojo tik dešimtoji pateikėjų dalis, o prieštaraujančiųjų tokiam požiūriui visai nebuvo. Organizatorių nuomone, „pramoginės ir etninės muzikos sąsajos – pasaulinis reiškinys, tačiau jo vidinė prasmė turi būti perteikiama etninės muzikos pagrindu“ (19, A 3, b 7, l. 2). Tačiau žiūrovai buvo daug griežtesni – nors jų 63 % tokiam požiūriui pritarė, tačiau prieš pasisakė net 27 %, dar abejojo 10 % žiūrovų. Etninės ir pramoginės muzikos sąsajoms pritariantieji teigė, kad „tada etnine muzika susidomės daugiau žmonių, ji įgaus naujų sąskambių“ (19, A 4, b 3, l. 2). Gaivinimas bus patrauklesnis jaunimui, nes „jaunimas labiausiai mėgsta modernizuotą muziką“ (19, A 4, b 7, l. 2), o „folklorinė tradicija gali būti susieta su lengvąja muzika – roku, popsu ir kitomis kryptimis“ (19, A 4, b 9, l. 2). Prieštaraujančiųjų nuomone, gaivinant etninę muziką, „turi būti išlaikytos tradicijos“ (19, A 4, b 2, l. 2), nes „turime saugoti tai, ką turėjo mūsų senoliai“ (19, A 4, b 4, l. 2).

Apibendrinant organizatorių ir žiūrovų apklausos duomenis, galima pažymėti, kad etninės muzikos gaivinimo renginių organizatoriams ir šiandien labiausiai rūpi etninio ir kultūrinio tapatumo stiprinimo bei etninės kultūros paveldo perėmimo klausimai. Žiūrovams šie klausimai neatrodo itin reikšmingi, jie labiau linkę etninę muziką sieti su šiuolaikinės visuomenės reikmėmis.

Apklausa taip pat parodė, kad kaimo ir miesto kultūros sąveikos, kartu ir integracijos į europietiškąją kultūrą, klausimai iš tikrųjų nėra išspręsti, kadangi bemaž visi respondentai, nuo kurių šiandien priklauso etninės muzikos gaivinimas, pagrindiniu šio judėjimo uždaviniu laiko ne integraciją, o atvirkesčiai – etninio ir kultūrinio tapatumo tvirtinimą, taigi uždarumo kelią, kuris buvo svarbiausias šio gaivinimo pradžioje. Akivaizdu, kad etninės muzikos gaivinimas neina koja kojon su gyvenimu, o tarsi „sustingo“ praeities epochose.

Kodėl kartojamas nueitas kelias?

Apklausa parodė, kad ir XXI a. pradžioje etninės muzikos gaivinimo veikloje Lietuvoje siekiama bemaž tų pačių, kaip ir prieš gerą šimtmetį, tikslų. Jie nėra kokie nors pačių organizatorių susigalvoti, greičiausiai tai istoriškai susiklostęs mūsų tautos raidos palikimas, kadangi etninio ir kultūrinio tapatumo klausimai, kaip ir „lietuviškumo“ tvirtinimas, buvo svarbiausieji ir iškilę dar pačioje folkloro ir etninės muzikos gaivinimo pradžioje. Nuo pat XIX a. pabaigos lietuviškumo pagrindu mūsų tautos atgimimo veikėjai ėmė lietuviškai kalbančių valstiečių tradicinę kultūrą, kurią priešpriešino kitų visuomenės sluoksnių, daugiausia kitakilmųjų, kultūrai. Būtent tai ir sudarė lietuvių tautinio atgimimo judėjimo esmę, kuri, beje, buvo būdinga ir kitoms tuo metu iš didžiųjų imperijų besivaduojančioms „užgimstančioms“ tautoms.

Lietuvai, lietuviams irgi esant „jaunai“ tautai, etninio tapatumo klausimas buvo itin opus jau nuo pat tautinio atgimimo pradžios. Vėliau jis tapo vienu iš svarbiausių atkurtosios Respublikos valstybinės politikos veiksmų. Tačiau susidurta ir su aiškia problema: „Jeigu Lietuva norėjo būti modernia tauta, ji turėjo būti valstiečių tauta. Valstiečių tautos vadai privalėjo mesti iššūkį aukštesniems socialiniams sluoksniams, kaip kalbos ir istorijos išdavikams“ (16, p. 38). Tokios nuostatos laikytasi ir tarpukario Lietuvoje, kur lietuviškumas taip pat siejosi tik su lietuviškai kalbančių valstiečių kultūros gaivinimu ir jos plėtra naujomis moderniosios lietuvių tautos raidos sąlygomis. Todėl ir etninės muzikos gaivinimo judėjimas labai gerai atitiko šią nuostatą ir buvo pasitelktas lietuviškumui įtvirtinti, perkeliant etninę muziką iš „sodžiaus“ į miestus.

Iki Lietuvos Respublikos atkūrimo 1918 m. buvo skatinami visi gaivinimo būdai, kadangi jie atitiko tautinio atgimimo ir išsivadavimo judėjimo veikėjų skelbiamą lietuviybės, pagrįstos lietuviškai kalbančių valstiečių kultūra, nuostatą. Iš jų bene veiksmingiausia buvo chorų veikla, peraugusi į Dainų švenčių tradiciją. Tarpukario Lietuvoje pagrindiniu etninės muzikos gaivinimo šaltiniu Lietuvos miestuose tapo bemaž mechaniškai perkeliama sodžiaus XIX a. pabaigos – XX a. pirmosios pusės muzika ir jos tolesnė stilizacija bei autorinė kūryba. Tačiau jau

tuo metu suprasta, kad lietuviams tampant modernia tauta, o mūsų valstybei integruojantis į bendrą Europos kultūros erdvę, vien tik „kaimo“ kultūros ir jos „dvasios“ puoselėjimas veda į uždarumą, todėl pradėtas integracijos į europietišką kultūrą kelias, kuris kartu su stilizacija ir pokario metų autorine kūryba bei profesionalumu persvėrė ir lėmė tolesnę etninės muzikos gaivinimo veiklą. Šis kelias atrodė kaip natūralus, laiko padiktuotas reiškinys. To meto reiškiniu, beje, laikytinas ir folklorinių ansamblių judėjimas, atskleidęs pasaulio kultūros raidos (14, p. 185), būtent grįžimo prie „pirmapradiškumo“; tendencijas, nors ir vėl iškėlęs tradicinės kaimo ir šiuolaikinės miesto kultūros sąveikos problemą.

Tad akivaizdu, kad etnine muzika daugiau nei šimtmetį Lietuvoje buvo ir tebėra perteikiama tik vieno visuomenės sluoksnio, būtent valstiečių, kultūra. Ši kultūra tebegaivinama ir šiandien, nors valstiečių sluoksnio mūsų visuomenėje praktiškai jau nebėra.

„Kaimo“ kultūra – miestų šventėse?

Valstietiška praeities kultūra, kartu ir tradicinė muzika, ypač plačiai gaivinama miestuose, kuriuose istoriškai lietuvių visuomet gyveno labai mažai – vos keli ar keliolika procentų. Ši jau seniai užmarštin nuėjusi „sodžiaus“ kultūra, kurią su jos „dvasia“ ir šiandien perteikia gaivinama etninė muzika, skamba ne tik koncertuose, vakaronėse, bet ir miestų šventėse, nors istoriškai miestuose skambėjo visiškai kitokia, daugiausia juose gyvenančių kitataučių muzika.

Kaziuko mugės ir kitų Vilniuje vykstančių švenčių stebėjimas rodo, kad vietoj čia skambėjusios lenkų, žydų ir baltarusių miestietiškos šiandien gaivinama bemaž vien tik lietuviško „kaimo“ muzika, pasitelkiant netgi tolimesnių nuo mūsų šalies sostinės regionų palikimą. Tautinių mažumų muzika Vilniuje dar vis tebeskamba ribotai, daugiausia tik tautinių bendrijų rengiamų švenčių metu. Didžiausiu nesusipratimu tenka laikyti šio Vilniaus ir Vilniaus krašto šventės dirbtinį perkėlimą į Kauną ir jos šventimą netgi ne iki tol vykusių mugių vietoje, bet šio miesto širdyje – Laisvės alėjoje.

Ar galėjo kas nors iš tarpukario įžymių veikėjų, inteligentų, visomis išgalėmis anuo metu integravusių mūsų valstietišką tautą į europinę kultūrą, įsivaizduoti, kad Laikinosios sostinės, kurios modernio architektūra šiandien laikoma viena vertingiausių Europoje, širdyje atgims visai kitoje vietoje vykusio carinės Rusijos imperijos provincijos miesto turgaus vaizdai: vietoj čia oriai vaikštinėjančių madingai išsipusčiusių miestiečių šurmuliuos kaimiečių drabužiais dėvintys prekeiviai, o iš garsiųjų „Versalio“, „Metropolio“ ir kitų restoranų sklindančių madingų estradinių orkestrų ir dainininkų balsus pakeis čia plyšaujančios armonikos, virkdomi smuikai ir senų kaimo žmonių dainavimą mėgdžiojantys folkloro

ansambliai? Vien tik istoriškai neišprususių valdininkų ir politikos veikėjų įgeidžiu ši Rytų Lietuvos ir jos kultūros šventė buvo perkelta visiškai į kitą miestą ir regioną, kur jokių Šv. Kazimiero šventimo tradicijų mugėmis niekadoms nebuvo, kartu be jokios atsakomybės į modernios lietuvių tautos brendimo židinių ir buvusį pagrindinį centrą perkeliant jau seniai užmarštin nuėjusią „sodžiaus“ kultūrą ir jos „dvasią“.

O garsusis Vilniaus tarptautinis folkloro festivalis „Skamba skamba kankliai“ ir jo aidas Kaune „Atataria vamzdžiai“? Ar per šių mūsų šalies didmiesčių ilgą ir sudėtingą istoriją kas nors galėjo įsivaizduoti, kad vietoj nuo senų senovės čia gyvenusių lenkų, žydų, vokiečių, baltarusių, totorių pradės šurmuliuoti, dainuoti, groti, šokti iš visų Lietuvos kraštų susirinkę lietuviai kaimiečiai, – juos būtent etninės muzikos gaivinimo judėjimas ir vaizduoja, – dar prisikvietę lygiai tokių pačių kaimyninių ir tolimesnių tautų atstovų? O tokių „kaimiečių“ šurmuly Vilniaus universiteto Aliumnato kieme? Senojo universiteto absolventų susibūrimo vieta, kaip ir Kauno Laisvės alėja, lengva festivalio rengėjų ranka paverčiama kaimo gegužine: vietoj šimtmečiais per iškilmingus renginius skambėjusios akademinės ir miestietiškos šokių muzikos šiandien čia plyšauja „sodžiaus“ armonikos, vietoj šiomis progomis dėvėtų frakų ir ilgų vakarinių suknių puikuoja kaimiškos sermėgos, vietoj imantriusių balinių šokių sukinių trepsimos paprastos kaimietiškų šokių figūros.

Folkloro festivaliai Europos šalių didmiesčiuose, kur irgi įprastai gyveno įvairių tautų žmonės, nerengiami, jie vyksta būtent „kaimiškuose“ regionuose, nedideliuose miesteliuose, kur dar „gimtojo sodžiaus“ kultūra išlikusi iki pat mūsų dienų.

Kitu tokiu vargu ar pateisinamu reiškiniu laikytinos Užgavėnės ne tik didžiuosiuose mūsų šalies miestuose, bet ir sostinėje Vilniuje. Iš etnografijos duomenų žinoma, kad tradiciškai Užgavėnės buvo daugiausia švenčiamos Žemaitijoje, kur kas menčiau kitose Lietuvos etnografinėse srityse, jos nešvėstos Vilniuje. Suprantant dar nuo tarpukario Lietuvos einančią šios kalendorinės šventės sklaidą visame krašte (1), tenka pažymėti, kad Vilniui vargu ar tinka ne tik žemaitiški šios šventės personažai, bet ir juos nuolatos lydintis šios ir kitų etnografinių sričių muzikinis folkloras, kuriuo į mūsų šalies sostinę ateina tiesmukiškai gaivinama jau užmiršto „kaimo“ kultūra kartu su visomis įvairių Lietuvos regionų kaimiškosios „dvasios“ atmainomis.

Miestų šventėse ne tik tiesiogiai perkeliama tradicinė kaimo etninė muzika, bet kartu su ja perkeliama ir rodomi praeities „sodžiaus“ papročiai bei amatai. Todėl kaimo „dvasia“ tokiuose miesto renginiuose būna itin ryški. Tiesmukiškas tradicinių kaimo papročių bei amatų rodymas šiuolaikiniuose miestuose niekaip nesisieja su miesto kultūra, tai labiau edukacinė švietimo įstaigų ir muziejų, bet

ne viešosios kultūros sklaida. Miesto šventėse ir šiandien, kaip prieš gerą šimtmetį, puikuojamasi Lietuvos kaime dėvėtais drabužiais, namų apyvokos ir meistrystės daiktais, įvairiais dirbiniais, atkuriami netgi „kaimo“ gyvenmenos vaizdeliai, visa tai palydint autentiškai gaivinama etnine muzika.

Tiesmukiškas rengėjų ir dalyvių požiūris į tradicinės ir moderniosios kultūros sąveiką mūsų tautos kultūrą ir jos paveldo gaivinimą grąžina į jau kadaise praeitus spaudos draudimo metų „klojimo teatro“ laikus, taip pat mėgdžioja jau irgi praeitin nuėjusių tarpukario „Senovės dienų“ su jų „gyvaisiais paveikslais“ palikimą. Kaip dar vieną nesusipratimą galima nurodyti netgi vieno Kauno politikos Kalėdų proga šio miesto rotušės aikštėje įrengiamą prakartėlę, kurioje jis apgyvendindavo netgi iš savo ūkio atvežtus gyvulus naminius gyvulius. Natūralizmas niekaip nesisieja ne tik su mūsų tautos papročiais, bet ir su dažnytinio bei liaudies meno tradicijomis, kurių laikantis prakartėlės įrengiamos pagal meno, o ne pagal primityviai šio politikos suvokiamo natūralizmo taisykles.

Panašių priekaištų galima pateikti ir visoms kitoms Lietuvos miestuose ir miesteliuose rengiamoms šventėms, kuriose irgi skamba daugiausia tik praeitin nuėjusio lietuviško „sodžiaus“ muzika ir visiškai negaivinamas šimtmečiais čia gyvenusių kitakilmių mūsų šalies gyventojų palikimas. Šiuolaikiškumo, integracijos į pasaulio kultūrą klausimai, akivaizdu, šiuose renginiuose visiškai nesprenžiami arba sprenžiami labai ribotai, neatsižvelgiant į pakitusius visuomenės poreikius.

Kitų šalių patirtis

Etninės muzikos gaivinimo judėjimas Lietuvoje XIX a. pabaigoje – XX a. pirmojoje pusėje nebuvo koks išimtinis reiškinys. Jis XIX a. pabaigoje kilo su Europos tautų išsivadavimo judėjimu ir itin sustiprėjo XX a. 2-ajame dešimtmetyje, kai iš imperijų išsivadavusios vadinamosios „naujos tautos“ atkūrė arba įkūrė savas tautines valstybes.

Skandinavijos šalių, kur su „istoriškumo“ ir tautinio tapatumo problemomis susidurta daug menčiau, etninė muzika pradėta gaivinti jau XVIII–XIX a. sandūroje. Valstietiško dainavimo, griežimo ir šokių išmokę aktoriai šią tradicinę muziką rodydavo miestų salėse. Nuo XIX a. pradžios imta gaivinti ir pačių sodžiaus muzikantų meną, renginius organizuojant periferijos vietovėse, dar vėliau – plėtoti etninę muzikavimą visame krašte. XX a. pirmojoje pusėje etniniais muzikos instrumentais pradeda groti bemaž visų visuomenės sluoksnių atstovai, grojimas įtraukimas į mokymo įstaigų programas (12).

Lietuvai pagal etninį tapatumą artimoje Suomijoje (ten viešoji irgi buvo ne gimtoji, o švedų, kaip kad Lietuvoje – lenkų kalba) etninė muzika XIX a. pabaigoje – XX a. pirmojoje pusėje tapo vienu iš tapatumo simbolių. Nuo XVIII a.

iki XIX a. pabaigos čia vyravo romantinis, o nuo XX a. pradžios – jau praktiškas požiūris. XX a. pirmojoje pusėje etninės muzikos gaivinimas buvo vienas iš reikšmingiausių Suomijos draugijų veikloje (9, p. 82, 120). Etninė muzika, kaip ir Lietuvoje, iš „sodžiaus“ keliavo į miestą, pernešdama ten ir kaimiškąją „dvasią“. Tobulinamos suomių *kantelės*, joms pritaikomos liaudies melodijos, kuriami ir aranžuojami koncertiniai kūriniai. Kanklininkės pasirodė netgi pirmojoje 1887 m. Suomijos dainų šventėje Juviaskiulėje (7, p. 138).

Koncertiniais instrumentais tampa ir latvių *kuoklės* (6, p. 8), naujosios *kanelės* XIX a. pabaigoje įsigali ir Estijoje (18, p. 20–27). Latvių, estų ir suomių styginiai instrumentai, kaip ir mūsų kanklės, tampa tautiškumo simboliais, etninio tapatumo ženklais.

Skandinavijos šalyse nuo XX a. vidurio įsigali ne tik stilizacija, bet ir improvizacijos, etninę muziką siekiant susieti su pramoginės muzikos kryptimis (12), tad „kaimo“ dvasia modernioje kultūroje, galima sakyti, ištirpsta galutinai. Nuo XX a. 6-ojo dešimtmečio daug dėmesio skiriama tradicijos ir modernumo sąveikai. Pradėta etninę muziką perkurti, pagal ją improvizuoti. Be autentiško „atkūrimo“, plačiai taikomas ir „sukūrimo“ pagal etninės muzikos „žodyną, gramatiką ir sintaksę“ požiūris (11). Pagal jį etninė muzika turi būti „gyva“, atliekama ir plėtojama šiuolaikinės visuomenės, nes iki tol buvo atkurama vien tik „negyva“, praeitin nuėjusi „sodžiaus“ kultūra. Atsisakoma netgi tautinių drabužių, manant, kad atlikėjų apranga irgi turi atitikti šiuolaikinės visuomenės gyvenimą. Tautiniais drabužiais neretai rengiamasi tik vykstant į Rytų Europos ir Baltijos šalis, kur tokie drabužiai etninės muzikos renginiuose dėvimi.

Panašiai yra ir Vakarų Europos šalyse, kur, be kaimiškosios muzikos, gaivinamas ir miestietiškas folkloras, skamba ne tik etninė, bet ir autorinė, šaknimis siekianti viduramžių menestrelių laikus, kūryba.

Lietuvoje 1969 m. kilus folkloro ansamblių bangai, nueita priešingu keliu – nuo tarpukario įsivyravusią stilizaciją ir integraciją į europietiškąją kultūrą pradėta neigti, folklorinę judėjimą bandant dirbtinai grąžinti į jau praeitą bemaž šimtmečio būvį.

Apibendrinimas

Etninės muzikos gaivinimo pagrindu Lietuvoje nuo XIX a. pabaigos tapusi autentiška kaimo muzika per daugiau nei šimtmetį buvo ir tebėra tik vieno visuomenės sluoksnio, būtent valstiečių, kultūros atspindys. Ši muzika, kaip ir lietuviškai kalbančių valstiečių kultūra, buvo pasirinkta tautiniam atgimimui ir priešpriešinta aukštesnių sluoksnių, daugiausia kitakilmų, kultūrai – tai ir buvo svarbiausioji „kaimo“ dvasios perkėlimo į miesto kultūrą priežastis.

Tarpukaryje, lietuvių tautai integruojantis į europietišką kultūrą, etninę muziką pradėta stilizuoti. Šis kelias, kartu su vėlesniu autoriniu „sodžiaus“ muzikos perkūrimu, tapo pagrindinis ir pokaryje, jis siejosi su bendromis europietiškos kultūros kryptimis ir „gimtojo sodžiaus“ dvasia etninės muzikos gaivinimo judėjime bemaž išnyko.

1969 m. kilęs folklorinių ansamblių judėjimas, nors ir sutapęs su pasaulio kultūros grįžimu į „pirmapradiškumą“, savo pagrindu vėl paėmė tradicinę sodžiaus muziką, neigė iki tol plėtotą stilizaciją ir integraciją į europietišką kultūrą, o etninės muzikos gaivinimo judėjimą siekė dirbtinai grąžinti į jau praeitą bemaž šimtmėčio būvį, kartodamas „kaimo“ dvasios nueitą kelią į miesto ir tautos kultūrą. Tai ir yra šiuolaikinės moderniosios lietuvių tautos ir jos kultūros priešpriešos su vėl į miestus grąžinama kaimiškąja „dvasia“ priežastis, kurios pasekmės – etninės muzikos gaivinimo judėjimo atsilikimas nuo bendrų Europos procesų, kelias į tautinį uždarumą, vengimas etninę muziką gaivinti ir ją plėtoti kūrybiškai.

Naujausios apklausos duomenys įsivyravusį požiūrį į etninės muzikos gaivinimą vien tik tradicinėmis priemonėmis paneigia, nes patys šios veiklos organizatoriai ir dalyviai stilizavimą ir autorinę kūrybą vertina kaip tradicijų tąsą, o etninę muziką linkę sieti ir su pramoginės muzikos kryptimis.

Literatūra ir šaltiniai

1. Aleknaitė E. Užgavėnių gaivinimas ir įpaveldinimas tarpukariu Lietuvoje: įpaveldinimo atgarsiai periodinėje spaudoje. *Tradicija ir dabartis*, Nr. 6, 2011, p. 25–35.
2. Baltrėnienė M. *Lietuvių liaudies muzikos instrumentai*, t. 1. Kaunas: Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija, Kauno J. Gruodžio aukštesnioji muzikos mokykla, 1980.
3. Barkauskaitė G. Šokis dainų šventėse. *Gimtasai kraštas*, t. 3, 2010, p. 85–94.
4. Bartusevičius V. *Liaudies meno baruose*. Vilnius: Vaga, 1983.
5. Bielskis P. *Lietuvos klotimo teatras*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 1999.
6. *Cītaras un meistari*. Katalogs (teksta autore un sastādītājā Īrisa Priedīte). Rīga: Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muziejs, 1993.
7. Dahlblom K. *Keski – Suomen kantele*. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy, 2011.
8. Gudelis R. *Chorinis menas lietuvių tautos kultūroje. Chorinio meno atspindžiai XIX a. pabaigos – XX a. pradžios publicistikoje*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2003.
9. Hill J. L. *From Ancient to Avant-Garde to Global: Creative Processes and Institutionalization in Finish Contemporary Folk Music*. Dissertation submitted in partial satisfaction of the requirements of the degree Doctor of Philosophy in Ethnomusicology. Los Angeles: University of California, 2005.
10. Maknys V. *Lietuvių teatro raidos bruožai*. Vilnius: Mintis, 1972.
11. Ronström O. Revival in retrospect. The folk music and dance revival. *European Centre for Traditional Culture*, Bulletin IV, 1998, p. 1–9.
12. Ronström O. Concerts and festivals: Public performances of folk music in Sweden. *The World of Music*, vol. 43, 2001, p. 49–65.

13. Skrodenis S. Senovės dienos. *Tautosakos darbai*, V (XXI), 1996, p. 259–262.
14. Skrodenis S. *Folkloras ir folklorizmas*. Mokymo knyga. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2005.
15. Skrodenis S. *Folkloras ir gyvenimas*. Straipsnių rinkinys. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2010.
16. Snyder T. *Tautų rekonstrukcija: Lietuva, Lenkija, Ukraina, Baltarusija, 1569–1999*. Vilnius: Mintis, 2008.
17. Šatkauskienė V. Rajonų folkloro ansambliai ir vietinės tradicijos. *Liaudies kūrybos palikimas dabarties kultūroje*. Mokslinės praktinės konferencijos medžiaga (sudarė Vida Šatkauskienė ir Teresė Jurkuvienė). Kaunas: Šviesa, 1989, p. 89–93.
18. Tõnurist I. *Pillid ja pillimäng eesti külaelus*. Tallinn: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 1996.
19. VDU EMGP – Vytauto Didžiojo universiteto Etnologijos ir folkloristikos katedros archyvas, projekto *Etninės muzikos gaivinimo judėjimas Lietuvoje XX a. – XXI a. pr.* fondas; A – aprašas, b – byla, l – lapas.
20. Zabieliienė A. *Folkloro ansambliai dabartinėje Lietuvoje: etnologinis aspektas*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2010.

ROMUALDAS APANAVIČIUS

SOUL OF THE ‘COUNTRY’ IN THE MOVEMENT OF THE ETHNIC MUSIC AT THE END OF THE 19th C. – BEGINNING OF THE 21st C. IN LITHUANIA: REASONS AND OUTCOMES

S u m m a r y

The process of revealing of ethnic music in Lithuania has begun and has been connected to national liberation movement of the end of the 19th c. At this time each form of revealing the ethnic music was supported. The way of integration to European culture at the time of independent Lithuania Republic was choose and this way was continued after the World War II, when the movement of folklore ensembles in 1969 has began.

It is obvious that the folklore music as the most noticeable feature of the peasant culture and the “soul” of the “country” was revealing of all these more than one hundred year period. This process has been connected to the point of view proclaimed by the leaders of the national liberation movement at the end of the 19th c. according to it the peasant’s layer speaking Lithuanian of the Lithuanian society had to be constitutive representatives of the modern Lithuanian nation.

The results of the interview of the 75 respondents – organizers, leaders, participants of the events of revealing of ethnic music and scholars (Table No. 1, 2) made in the 2011–2013 show that these events continue ethnic

traditions and reflects the needs of contemporary society at the same time. According to the opinion of 90 percent of the organizers and scholars and of 63 percents of the spectators the further movement must be based not only on the revealing traditional ethnic music (Diagram No. 1), but include as well the interaction between folk and pop music, because the main purpose of this movement must be to attract the youth to the heritage of Lithuanian ethnic music. The respondents are favourable to all current forms of revealing of ethnic music and the way of stylization and authorization of ethnic music, according to their opinion, are natural continuation and development of the traditions of ethnic music.

The movement of folklore music of the 20th – the beginning of the 21st cc. in Lithuania, which in the past and now is founded mainly of the revealing of the features of the peasant's culture, could be appreciated as the relic of the point of view of the national liberation movements not only of the Lithuanians but as well of the like movements of so-called “young, non-historical” nations, which national self-consciousness as well was formed mainly on the basis of the peasant's culture of the 19th – the beginning of the 20th cc.

The main reason of the “soul” of the “country” in the movement of folklore music in the end of the 19th – the beginning of the 21st cc. in Lithuania is follow that in the past and now this process is founded mainly of the revealing of the features of the peasant's culture. The main outcomes of this point of view are that this movement is in the behind with the current European processes and lead not to the integration to the world culture heritage but mostly to the national insularity.